

СЕЉАК.

ИЛУСТРОВАНИ НЕДЕЉНИ ЛИСТ за целокупну економију, умјетност и обртност.

ГОДИШЊА ПРЕДПЛАТА:
у Аустрији 5 фор.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ: Др. Ђорђе Радић.

ГОДИШЊА ПРЕДПЛАТА:
у Србији 50 гр. ч.

Издаје сваког другог понедељника на читавом
табаку и доноси илустрације и прилоге. — Предплата се
шаље уреднику „Сељака“ у Н. Сад, али се може пред-

платити и код уредништва „Напредка“, „Данице“ и
„Заставе“. — За Београд и целу Србију прима предплату
књижара г. Велимира Валожина у Београду.

Број. 3. и 4.

У Новом Саду 15. Априла 1868.

Год. VII.

Поштованој гг. предбројницима.

Зашто „Сељак“ није до данас могао света у-
гледати, знаће она господа предбројници, који
су „Заставу“ и „Напредак“ читали, где сам народ
позвао да се на „Сељака“ предплаћује. А оној го-
споди предбројницима која нису у наведеним нови-
нама мој позив читали, стављам ево и њима да се
о узроку увере, због којег није „Сељак“ излазити
могао. Тај позив гласио је овако:

НА НАРОД СРЕСКИ!

Године 1859. почело се говорити о потреби једног
економског листа, који би народ наш напредној економији
учио. У то време сам се баш економији учио с' том на-
мером, да задобивеним знањем и народу користим. Године
1862. свршим економску науку и отважим се издавати та-
кав лист и покренем „Сељака.“ Почео сам га издавати са
17 предбројника. Кад је народ увидио правац и поуке у
„Сељаку“, растео је број предплатника дневно све већа
до године 1866. кад је лист у октобру престати морао
због слабе подпоре. Позиву за лањску годину одазвало се
је највише, а то ме је довољно уверило, да је лист
„Сељак“ за она три месеца, што није излазити
могао, народу фално, јер га је јако прихватио на-
род. — Позив пак за ову годину остао је код народа на-
шег скоро без одзива, јер са данашњим бројем предплат-
ника не може лист излазити.

Кад сравните „Сељака“ са страним економским но-
винама, наћићете: да је у цени јефтин, а у садржају по д-
пуно одговара нашим потребама и нашим околностима.
У свему је „Сељак“ један од први листова економског
садржаја, то су му и немачки листови довољно потврдили
рекавши: да је „Сељак“ лист увек избраног и практич-
ног садржаја, а ја сам се постарао, да такав и остане и
сва могућа средства за то употребио.

Свако мора признати да су поуке до данас у „Се-
љаку“ свакој кући, не само сељачкој, но и трговачкој и
занатлијској од користи биле. Ако баш нису чисто екон.
чланци једној трговачкој ил' занатлијској кући од потребе
били, било је тамо ствари за сваку кућу, које су толико
помогле, да је та помоћ заиста више вредила, но и цела
годишња предплата „Сељакова“, а узмите садржај свију
до данас изишавши „Сељака“, пак ће те се уверити, да
су ретке и друге стране економске новине тако изабра-
ног и практичног садржаја, као што је „Сељак.“ Не го-
ворим ја овде моје користи ради, но користи обште, и ве-
рујте ми да је корист појединог предбројника већа од моје
користи!

Поред свега трошка што се око издавања листа има,
нужно је и земље за ваљано покушалите, на ком се раз-
не ствари покушавају: да ли нашим околностима одгова-
рају или не, и да ли се по томе народу нашем препору-
чити могу или не; а за одржање ваљане покушаонице, та-
кођер довољно скупи средства треба, то сам бар ја сам
добро искусио.

Све је то са грдним трошком окончано, који трошак
данашњи број предплатника измирити не може.

Уредник економског листа, или они кои му помажу, морају се сами најпре уверити о истини и ваљаности онога што ће написати, јер најлакше је уредника економског листа оборити, ако овај није у стању стварно доказати ономе, који му је рекао, да му овај ил' онај чланак није за наше околности, ил' да се једна ил' друга поука кућевна не може извршити.

Ја се надам, да сам за прошли 6 година показао, да је „Сељак“ свом задатку поднуно одговарао, и опет да се у народу србском, коме је намењен не може одржати? — Код народа србског, који највише о економији живи, и који га највише треба?! —

Ја сам давао и разпростирао разне благородно семење бадава у колико сам могао, ја сваке године поред „Сељака“ стручне књиге дајем, које мислим да нашим околностима одговарају, и које су и у њиховој спољашности и украсу од свију у нашој књижевности изишавши књига најлепше и најбогатије украшене, и све то није за гедишњи 5 фр. а. вр. или 50 гр. чаршијски доста? — него да пасти мора!

У народу нашем има врло мало људи, који би се својеки за разпростирање књижевности наше заузели, и то је узрок, што ће „Сељак“, престати, ако га народ боље не прихвати. — Ја се дакле и овде у име народнога и напредка препоручујем свештеницима, учитељима, поглаварима и људма који у народу уплива имају, да ме у моме предузећу подпомогну, да не црвенимо пред туђим светом, који неће онда признати, да искрено желимо са напредком времена корачати.

Цео свет признаје краљевину Виртембергску за једну од најнапреднији земаља у економији. А у тој краљевини ово је обште уверење: да се у економији напредна земља познаје по броју друштва и по броју излазећих економски листова.

Школа економски немамо, друштво смо једно сад устали, а лист који је лепе и корисне науке по свету србскоме разпростањавао — упуштамо! Како се то слаже са напредком данашњег развитка?

Ми од ове године имамо само два економска листа, „Сељака“ с' ове, а „Задругу“ с' оне стране Саве, а имамо преко 2 милиона људи, којима су ова два листа намењена, па хвала Богу немамо средства да ова два листа одржимо, него кад један ускрсне, други мора да престане, а у економији напредујемо као пужеви! — Да их 10 имамо, пак сви 10 могли би издржати, да је људи, који би важност овакови листова народу разтумачити хтели, који је у економској изражености најмање напредан; јер у сваком листу друго што има, и никад немогу два економска листа увек о једним стварима говорити; па зато има људи који веле: кад имам један, не треба ми и други — то је хрђаво уверење!

Да имам средства, да би га сам могао издржавати, ја би то и учинио, и школама и обштинама бадава слао, да се напредном газдовању уче, ал' овако сам принуђен народ србски у помоћ звати, ком сам лист наменуо, које ево и чиним и остављам аманет скупљања предбројника оној господи, који највише уплива у народу имају, и који су дужни позивом својим за народни напредак старати се.

На овај позив одазваше се до данас толико, да „Сељак“ излазити може, али без „Пчелара“, и то сваког другог понедељника на читавом табаку. Бројеви ће се сви од првог надокнадити, и биће при крају године као и обично 52 броја.

И овде молим господу предбројнике и осталу браћу, Србе, да распростране овај користни лист по својим познаницима и пријатељима, пак ако бар јошт 100 предбројника дођу, онда ће моћи и „Пчелар“ изаћи, а код овога данашњег броја никако не може бити.

Нека ми опросте дакле господа предбројници, што мораше до данас чекати, а ја мислим да је узрок довољно јасан: кад нема подпоре, да не може лист излазити.

У Н. Саду 10. априла 1868.

Др. Ђ. Радић,
УРЕДНИК „СЕЉАКА.“

Шта има сељак овога месеца да ради?

Мора се пожурити да ону радњу доврши, у којој је прошлог месеца застао. Ако има што јошт да посеје, нека се сад пожури. Ако имаш ваљка, а ти пређи јесење усеве с' њиме једанпут преко, и једанпут уздуж. Треба ливаде да очисти ако мисли лепа сена имати. Треба да сеје кромпир и кукуруз. За кромпир ваља да је земљу јошт јесенас узорао, а сад само да је преоре. За кромпир треба као и за кукуруз дубоко орати, а за репу најдубље. Ако жели сељак доброг кромпира имати, а ако није јесенас узорао, а оно сад одма нека оре, пак око Ђурђева нека кромпир сеје.

За репу дубоко ори, земљу очисти, пак онда репу расађуј.

И доцнији гра се овога месеца сеје; такођер и сочиво овога месеца сејати треба. Посеј овога месеца и лан и кудељу.

Ако оћеш кудељу за семе да сејеш, а ти баци семе на редко, а ако оћеш за кончиће, а ти мораш чешће посејати, јер на редко посејана кудеља доста и лепог семена даје, а учесто посејана добре и праве кончиће.

Детелину посеј, ал' гледај да не буде сува земља кад сејеш, јер ћеш пресејавати морати.

Ко има меља, нека га сад подреже и расађује.

Ако су лепи и топли дани, могу се око половине овога месеца сејати краставци, тикве, диње и лубенице. Немој сво семе посејати, него остави половину, да можеш, ако би прву сејидбу мраз утукао, после пресејавати.

Овога се месеца и целер, келераба, кел, карфиол, паприка и разне цвеће посејати могу.

Дрва се овога месеца садити не могу, нити се може коштичаво воће каламити. Дрва, која си зимус ил' пролетос усадио, а сушно је време — заливај!

С' концем овога месеца могу се крушке и

јабуке у кору с' оним гранчицама каламити, које су преко зиме заламане, а досад у башти или подруму у песку држане.

Расад из расаднице расађуј на приправљене леје.

Стоку води из стаје чешће на поље, стаје што више промајај, чисто држи и у реду.

Суво сено са травом мешај и стоки подај, да се неби од саме зелене траве поболела.

Овога месеца треба краве водити, да теоце после Богојављења идуће године добијемо, јер ји онда, ако ји немислимо за приплод оставити, најскупље продати можемо.

Ако имаш више крава, немој све у један мах под бика пустити, да се неби у једно време отелиле, јер би онда неко време без млека остати морао.

Ако је време топло, ваља овце купати, да чисту вуну скинемо.

Живина се леже. Гушчиће топло држати треба, а ћуриће ваља само онда на поље пуштати, кад је време топло.

Раке не ваља овога месеца ватати, јер се икре.

Кошнице ваља на она места метути, где ће највише и добре ране наћи. Пчелама су овога месеца и ласте опасне, јер ји тамане.

Пословице сељачке веле за овај месец:

Ако је март месец сув био, биће април влажан.

Ако је април влажан, биће јуни сув.

Ако жито до Ђурђева толико нарасте, да се врана у њему скрити може, можемо се плодној години надати.

Ако овога месеца загрми, немамо се више мраза бојати.

Дан је овога месеца $12\frac{3}{4}$ — $14\frac{1}{2}$ сати дугачак.

Овога месеца ласте и роде долазе. — Лептири излазе из чаурица. — Жељеви, рчци, веверице и лисице се коте. — Бандари (гргечи) и шарани бацају икру.

Овога месеца листа липа, јавор, кестен, буква и лоза, а јагоде, брескве, кајсије, вишње, трешње, врбе, јасен, брест, лиственица, лала, зумбул и јошт друга цвећа цветају.

О упливу месеца на растење биља.

Године 1848. почнем ја чинити покушаје, вели проф. др. Фол из Бона, да се уверим о упливу месеца на растење биља. Ове сам покушаје продужио јошт и године 1850. Ево извјештаја мога покушаја. Из ти се покушаја јасно види, да светлост месеца велики уплив на растење биља има

исто тако као и светлост сунчана, у соразмерној јачини.

Ја сам биља сејао у једној земљи и под једним истим околностима, пак сам половину тога посејаног биља оставио слободном упливу месечине, а другу сам половину од месечни зрака даскама заклонио и само нисам онда то чинио, кад није месечине било. Уплив месечине јако је уочан био, јер је оно биље и снажније растло и бар у 14 дана пре цветало које није од месечине заклоњено било, од онога, што је заклоњено било.

Познато је, да и шумар и пољодјелац сад о неком корисном, сад опет о неком штетном упливу месечине говоре; и заиста је ово основана мисао, ту није сујевјерство, јер се о истини тога сваки дан уверити можемо и уверавамо. — Шумар неће никад сваљивати дрва кад месец расте, јер зна, да се у оно дрво, које је при растећем месецу сваљивано, пре црви залегу, него у оно, које је при опадајућем месецу сваљивано. — Баштован неће никад кељ, салату итд. које он листа и главице, а не семена ради сеје, у време кад месец расте сејати, јер га је искуство научило, да горепоменуто, у то доба посејано биље радо прорашћује. — Али ће н. пр. карфиол и друго зеље, које цвета ради негује, онда сејати, кад месец расте, јер зна, да се таква зеља онда много брже и боље развију. — Ово је право искуство: месечни зраци имају исто тако уплива на успјевање биља, као и сунчани. У једном и другом случају се угљевита киселина која се у ваздуху налази зрацима раствара, те тако већа уплива на развитак биља има, пак се зато биље при месечним зрацима и боље развија, те је онда и много сочније, него кад месечине нема. Кад се дакле дрво при растећем, или јошт боље да рекнем при пуном месецу сваљива, онда је и много сочније, и онда ће за црвиће и много више ране у себи имати, од онога дрвета, које је при опадајућем месецу сваљивано, јер је ово сувље, и тако ће се у оно прво дрво увек пре црвићи улећи и кварити га.

И зато ће шумар увек своја дрва при опадајућем месецу сваљивати и никад при растећем.

Кад се семе при растећем месецу посеје, онда ће светлости дан и ноћ изложено бити, и биље ће уливом те непрестане светлости, т. ј. непрестаним усисавањем угљевите киселине много брже и цветати и плода донети. Ако оћеш дакле да цветање задржиш, а ти немој семе посејати кад месец расте, већ кад месец опада, или мораш биље за време растећег месеца преко ноћи покрити, да месечни зраци на њега не дјелају. — Зато се и сеје оно зеље, као купус, салата итд. које не треба да прорашћује, онда, кад месец опада, а цвеће,

карфиол и свако друго биље, од ког оћемо рано и добро развијеног цвета онда, кад месец расте.

Професор Ритер добро примјећује, да се биље при месечини смрзава, ма да жива у топло-мјеру није на смрзавајућу точку спала; а на против кад је обл.чно, могу та иста биља и неколико степени зиме издржати, без да се смрзну. При месечини, где је небо сасвим, ил' бар од чести чисто, испарава се биље страховито; ал' ми знамо, да је испарење влаге са топлотом скопчано, и да ту спојену топлоту испаравајуће биље само из своје најближе околине узети може. Непрестано испаравање воде, излади и сам лист, т. ј. испаравајућа вода узеће сву топлоту из листа, пак ће ју собом однети, а лист остаје без своје топлоте све ладнији, док топлоте те сасвим нестане, и онда смрзне. А наћи ћеш биља, која се исте те ноћи нису смрзла, а та су у ладовини стајала, дакле онде, где месечни зраци нису допрети могли. Зашто се покрива биље да не смрзне? Зато, да месечни зраци, ил' ако ових нема, да киселик, који се у ваздуху налази, и који за развитак свој такођер топлоте треба, на биље никаква упила имати не може.

А што се при облачном небу биље не смрзава, ма и ладније било, да ће се из преднаведеног лако разтумачити.

О полагању жита.

I. Анатомички одношаји.

По точним испитивањима од стране г. Гронемајера о различностима анатомичког здања положеног и неположеног жита сљедује ово:

1. У створу жиле нема разлике. При полагању се увек савије стабљика између првог и другог међучворја.
2. Чворови и бизис листа су код положеног жита увек јаче развијени од неположеног.
3. Лишће је полеженог жита угаситије боје.
4. Међучворја показују код полеженог жита тање месо, ал напротив ширу шупљину.
5. Влаће је полеженог жита уопште краће од влаћа неположеног и зрно је у првог лоше а од чести и неразвијено.
6. У полеженог жита је садржај воде како у стабљики тако и у влату већи, нежел у неположеног.

II. Узроци полагања.

Овамо спада неугодни одношај кемичних честица оранице. Овај се неугодни одношај састоји у најглавнијем у сувишној количини гушничке ране (Stickstoffnahrung) при довољној минералној рани. Жито се усљед тога узбија, а стабљике нису у ста-

њу себи довољну количину оних минералних честица присвојити, што су за развитак семена нужни; сљедује дакле недостадовољни развитак зрна у полеженог жита, а и празнина многих влатова.

III. Средства против полагања.

1. На земљи на којој жито полеже ваља само минерални гној употребити.
2. Биља што радо полежу неваља у вршичко гнојану земљу сејати.
3. При гнојењу са шталским ђубретом, рашири ово одма и тако за дуже време остави да добро изтруне и сазре.
4. Бујна жита, која ће по свој прилици полећи, треба озго одкосити (у пролеће).
5. Треба рано с пролећа добро упреко и уздуж дрљати жита.
6. Неваља на дебело т. ј. на често сејати.
7. Влажне земље одводнити треба; да се узможе дубоко орати.
8. Треба сејати жита с чврстим стабљикама, н. пр. енглеско жито; треба и сходан ред сејања увести.

9. На последку и сејање у редове овамо спада. Образовању за организовање сходних материја из неорганичних спојева у биљке је светлост необходимо нужна. Троједна је сунчана зрака састављена из светлећих (жутих), грејајућих (црвених) и из актиничних (кемично-делајућих) зрака. Да је допирање оживљавајуће сунчане зраке к биљкама у редовима, особито кад су ови редови од југозапада североистоку управљени, олакшано и многостраније, то ће свако с места увидити. Сејмо дакле жито, обзирајући се на преднаведене савете, у редове.

Осим жита најбоље награђују сејање у редове: кукуруз, пасуљ, сочиво, репа, кромпир, купус, мак, дуван и још нека трговачка биља.

A. Стојић.

Нешто о доброту семена.

Ако оћеш да ти семе дуго своју клијајућу снагу одржи, мораш се ови правила држати:

1. У сувој години скупљена семена дају се много боље одржати, него у влажној години скупљена.
2. Семена, која ниси у једно време скупио, немој заједно мешати, него свако башка по времену скупљања остави, јер може се лако догодити, да је једно од другог доцније боље.
3. Мораш семе од прашине и влаге чувати, јер обоје семе кваре.

Семе задржава своју подпуну клијајућу снагу, ако си се по оним правилима владао, ево овако:

Јабука 2 године, а треће године само полак никне.

Крушка тако исто.

Анђелски корен 2 године.

Кисељак 1 годину.

Артифока 6 година.

Лени човек 4 године, а 5. године полак никне.

Босиљак 2 године, 3. године пола никне.

Одољен 3 године.

Пасуљ 2 године.

Кељ 5 година.

Водопија 6 година.

Коријандер 2 године, а до 4-те у пола ниче.

Мирођија 3 године.

Ендивија (крепава салата) летња 4 године.

Ендивија зимња 7 година.

Гра 5 година.

Краставци 7 и 8 година.

Исоп 2 године.

Кунус 5 година.

Ким 2 године.

Тикве и бундеве 3, а ако се добро сачувају и 6 година, ал је онда плод мањи.

Дођика 4 године.

Шебој 3 године.

Мајоран 1 годину.

Репа 4 године.

Кукуруз 5 година.

Диња 6 и 7 година.

Лубеница 4 године.

Мрква (жута репа) 4 године.

Мак 2 године.

Каранфил 2 године.

Божур 3 године.

Паштрњак 2 године.

Петрожељ 3 године.

Рута 2 године.

Ротква и ротквица 5 година.

Резеда 2 године.

Челебин 2 године.

Рузмарин 1 годину.

Салата, сваке врсте 4 године.

Жалфија 4 године.

Целер 3 године.

Сунцокрет 4 године.

Паприка 3 године.

Шнаргла 3 године.

Спанаћ 4 до 6 година.

Пелен 1 годину.

Грашцац 3 године.

Ладолеж 3 године.

Лукац црни 2 године.

Да од црви и бубица семе сачуваш, мети у кесицу јако мирисаве ствари, као н. пр. камфора,

или у јако сирће ил' у терпентин умочено парче кршице.

Како ваља да радимо.

Ако хоћемо да нам који посао пође за руком, ваља да га се латимо живо и марљиво. Пре посла немој да се питаш: би ли неби ли? те своју нехатост молиш да ти допусти да радиш или не. Лењост је што но веле гора од болести. Од свих људских мана она је зацело највећа. У чију се кућу усели она јој донесе собом немарштину, квареж, па најпосле и пропаст.

Нико не вели да човек не треба да се одмара. Али одмарати се ваља само колико да се тело и душа опорави и прибере за нови посао. Нема тога створа божијега који би могао да се провуче кроз живот ништа не радећи. Сваки мора да ради; неће ли, то мора да угине. Па не само то, него лењост отуђује наше силе, води нас на странпутице.

С друге стране опет, ваља се пажљиво чувати да своју снагу непрецењујемо, да се не служимо њоме више него што нам то здравље допушта. Онај који одвише напиње своју снагу, скоро ће ослабити и обољети, па ће после због своје слабости морати да напусти посао којим би се могао иначе умереним радом својим доста годинаца да користи, па да се лати каког лакшега а мање кориснога. Особито не ваља радити обноћ, јер ко тада ради, млитав је и грозничав, турован и невесео. Боље је и ноћу спавати па у зору уранити свога се посла опет живо прихватити. Тада ће нам сваки посао ићи лакше и брже за руком. Бићемо весели и крепки, трезвени и здрави.

Разборит и паметан човек знаде, колико може сваки дан да уради па зато оно што је предузео, с вољом и пажњом ради, не губи златно време, али се и не напиње преко мере. Такав човек знаде у најтежој прилици да оцени шта му и колико ваља радити.

Ко се знаде да служи паметно својом снагом и свој посао разборито подели, он такође знаде да због душевне снаге не сме да занемари ни телесну и противно због телесне да запустити свој дух.

С тога благо свакоме ваљаноме домаћину. Њему даје кућа довољно забаве; бригу ће му заменити љубав његове породице. За то ко хоће да му труд уроди најслађим плодом, он ваља да гледи да своју кућу ваљано уреди. Најмањи неред квари му вољу на посао, постиче га да се или преко мере мучи или да за ништа не мари.

Многи газда ваља да захвали за своју срећу и задовољство лепоме реду у својој кући и многи опет страда једино с тога, што му је кућом завладао неред и раздор. (Задруга.)

Лебац од ражне и пшеничне прекрупце.

Ми се сви још добро сећамо године 1863. и њене последице још нису сбрисане. Неће дакле с горег бити нашој пољодјелској публици саопштити чланак што га је Либиг у бр. 6. Аугс. Свеоб. Новина у погледу на „Нужду и источној Прусској“ уврстио, од куд је у више пољодјелских новина прешао.

Либиг каже, да кроз претварање у брашно раж 10% а пшенице 15 проц. губи; даље, да се, кад се тесто неостави да укисне, још 2—3% леба више добити могу. Код њега се у кући преко целе године употребљава такав неукиснут лебац из 2 дела ражне и 1 дела пшеничне прекрупце, да га свако радо једе, да је врло укусан и лако сварив. Средство, за месити лебац без квасца састоји се у том, да се на 100 фунти мешавине (прекрупце ил брашна) из 1 фунте двостручно угљевитокиселог натрона (Doppelkohlensäure. Natron које стоји 5—10 н.) и 1 део стреси. 100 фунти брашна издају онда 145 фунти леба и с таким се лебом могу на 1000 особа њих 120 више наранити.

Још препоручује Х. Стејенс по д-ру Томсо-ну да прво треба брашно добро с натроном изме-шати; со и стреш се у води растопи с којом се лебац умеси. Добије л' печен лебац жућку боју, то је знак да је сувише натрона у њему, ил да би добро било још мало стреша додати.

А. Стојић.

Избор дебла за каламљење воћака.

Плод воћке, што је из семена поникао, ника-да не представља своју матер, од које се семе узело; гдекад још и племенитијим плодом уроди, него мати му, али најчешће роди дивљаке. Зато се извртно воће само тако добити може, ако се на дивљаку или друго добро дебло накалами, јер само оно дрво што са племенитог дебла поникне, може бити добре врсте; као и мати му. По почем растење дрвета обично од дебла зависи, нужно је, да око избора дебла пажљиви будемо.

Дрво, које се на снажно и весело растеће дрво накалами, и само ће весело растити; али има и таквих племенитих воћака, у које снажна живота ни највеселије и боље дебло улићи кадро није.

Снажно и весело цветајуће дрво ретко добрим плодом урађа, а слабе су воћке напротив више за плод него за снажење самог дрвета способне. Одовуд сљедује, да се за каламљење снажних дрва, снажна дебла и обратно употребљују.

Обично је каламљење онда најуспешније, ако се поједине воћке на своју врсту накаламе, дакле

јабука на јабуку, крушка на крушку и т. д. Али често изискују каквоћа земље и будућег дрвета, затим његова постојаност и плодитост овом правилу противно, гледе чега нам знати ваља, да се:

За дебло јабуке дивја јабука, за слабу францеску Doucin и тако звана рајска јабука употребљују.

За дебло крушке дивја крушка, што се и код слабих употребити може, јер ако је на гуњу накаламио, обично каменит плод донаша, а ово се само оном врту, који је подводан, препоручити може, — крушка, што се на бели глог накалами, брзо донесе плода, али ретко траје дуже од неколико година.

Јесењу кајсију ваља на бадем, а у влажном врту на дебло шљиве накаламити,

Брескве се каламе на дебло исте врсте или на шљиву; на бадем накаламљене брже роде.

Шљиве такође на шљиве. На бадем накаламљене брже роде али и пре изгину, и само се у песковитој земљи одржати могу.

Трешње и вишње се такође на дрво своје врсте каламе. Вишње се и на дебло трешања са успехом каламити могу.

(Нап. газд.)

Сваки сељак треба да рачуна!

Ако оће сељак да се увери, шта му његово газдовање, или једна струка газдовања доноси, мора рачуна водити.

Рачунице треба поделити за сваку врсту газдовања башка и водити их што простије, тако, да се на први поглед може све превидити, и да се за водеће ти рачуница ни много времена не губи, нити да је тај посао повлачен, али као што рекао, да се одма из њи видити може, шта се код једне ил' друге врсте газдовања добива ил' губи.

Ко не рачуна, није добар газда, и никад неће моћи велика доходка имати.

Како се може газда, који не рачуна, осведочити, да-ли је н. пр. од гојења стоке што добио ил' је изгубио, кад о томе није рачуна водио; како може он знати, да-ли му је сејање кудеље, лана, репе, ил' другог ког трговачког биља прихода донело, кад он не срањује добитак са трошком, ког је за производ тога биља имао.

Не само ови, но и многи други основи говоре за газдинско рачунање и књиговодство, које је данас и нашем сељаку од преке потребе.

Да се у далека и обширна рачунања упустим, неби ни паметно, а ни цјелисходно било, јер сељак се не може само са рачунањем и водењем књига

занимати, почем он и своје послове извршивати и своје раденике надгледати мора. Али сваки дан узми себи по часа времена за писање — а више ти и неће требати, да прост и практичан рачун водиш —, то можеш при доброј вољи извршити, без да друге послове пренебрегнеш.

Сељак, који рачуна и књигу води, неће за цело тај посао оставити, јер је увидио велике користи тога посла.

Ја ћу доцније у листу дати нацрте таковог књиговодства.

(d. pr. L.)

Да мраве од воћака одбијеш.

Средства противу мрави има сијасет, ал ова су најпростија: намажи дебла доле јаком сапуњавицом, пак ти неће мрави на воћку наилазити; или: намажи их одоздо са шаке с' катраном, ни на то неће да наиђу; или: намажи такођер доле рибињом масти, ни тај мирис не трпе ни пошто; или: обмотај дебло комадићем рибарског ужета ил' пређе, што на рибу удара, пак ни на то неће ни један мрав да наиђе.

Брашно од поквареног жита

да се употребити и од њега добар и укусан лебац умесити, кад у оној води, којом ћеш лебац замесити, коприве скуваш, процедиш, и том водом лебац замесиш.

Да добијамо више рода од посејаног пасуља.

Узми за сејање оно семе, које је годину дана лежало, то ће више мауна дати, него оно лањско; или: покидај вр'ове од лозе пасуља, пак ће већа снага у род ићи, а не у лозу.

Одсечено цвеће

дуго се у чаши држи, ако најпре у чашу с' прста ил' два пепела метнемо пак онда воде наспемо.

Да овца брзо вуну добије.

Одма после стријбе намажи овцу са маслом и сумпором, а после три дана са сланом водом. Од овога не само да ће бити вуна лепа, чиста и дугачка, него ћеш уједно и овце од шуге сачувати, која се врло често после стријбе на овцама указује.

НЕК СЕ ЗНА.

• У Сентадрији подигао се одбор за извоз грозђа, који је јошт јесенас 6000 корпи фришка грозђа у вањске земље изнео. Таково би се друштво и код нас у Срему подићи могло, тим пре, што знамо, да сремско грозђе даљек пут издржати, и дуго се одржати може.

ГГ. Ник. Пеш. у Ч. — Љ. С. у С. — Н. Н. у Б. — Ђ. М. у М. — * у ? — Сим. Теод. у В. — Зато, што „Сељак“ пре излазити није могао, опростите, што вам у време нисам одговорити могао. „Пчелар“, као што из првога чланка увидити можете, не може изаћи; осим, ако се већи број предбројника скупи. Није моја кривица што овде не могу обећање испунити, него је кривица — србске публике! Дајте ми средства и подпоре, пак ћу све учинити, што могу.

Г. пароху Петр. Петр. у О. Доцкан је; ал семена од памука и шећерне трске можете имати, ако оћете.

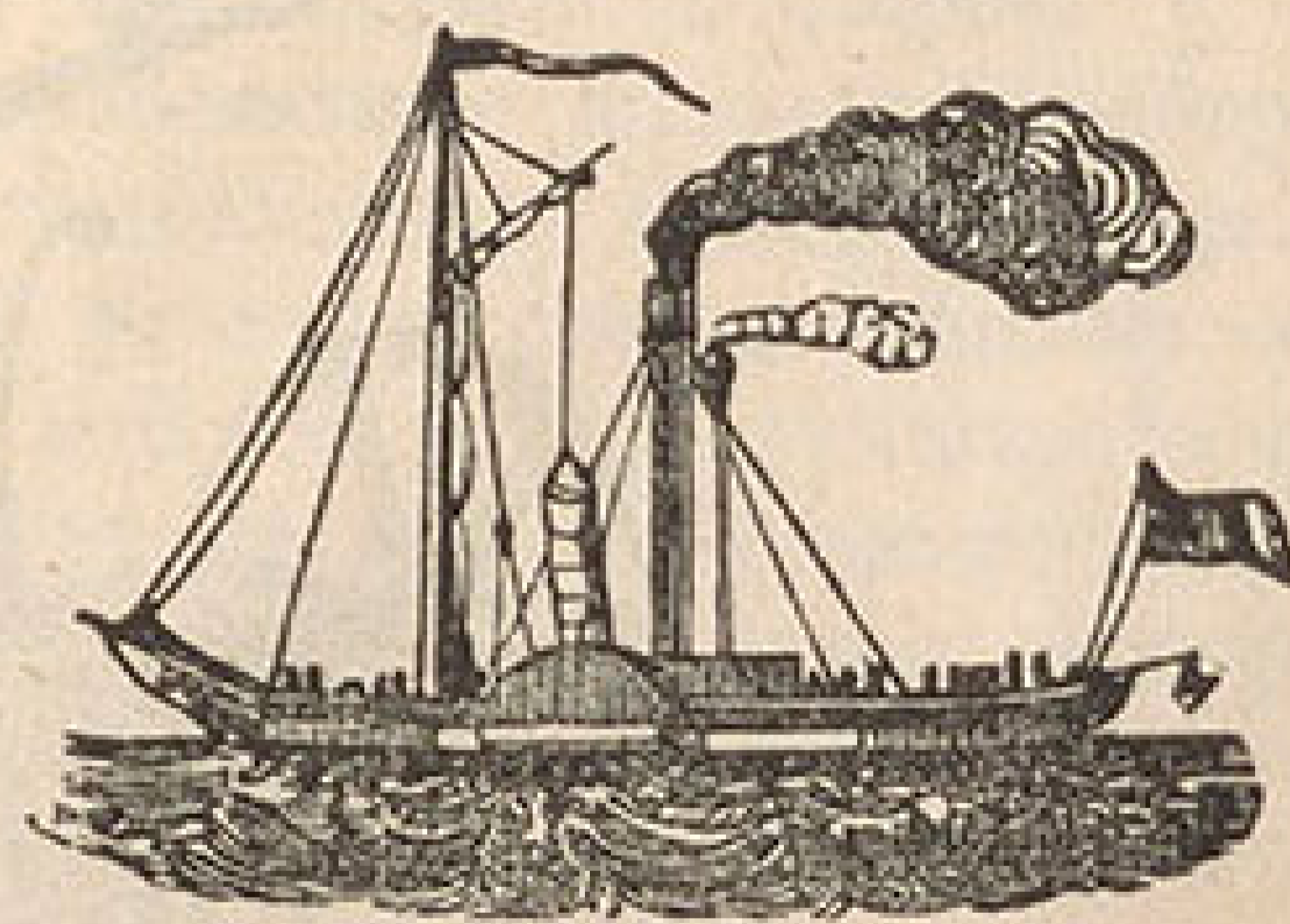
Г. Вас. Нов. у Т. Није за „Сељака“.

Г. Атан. Сим. у Л. Добро је!

На „Задругу“

лист за пољску привреду, који излази у Београду под уредништвом г. Љ. Каљевића, прима за Аустрију предплату и уредништво „Сељака.“ Лист излази два пута у месецу на по табака. Годишња је цена 2 фор. 50 н. а. вр.

Прво ц. кр. повл. дунавско паробродско друштво.

РЕД ПЛОВИДБЕ.

Из Новог Сада у Пешту:

недељом, понедељником, вторником, средом петком и суботом у 12 сати ноћу.

Из Новог Сада у Земун:

недељом, понедељником, вторником, средом и суботом пола 8 сати у јутру

Из Новог Сада у Оршаву:

четвртком пола 1 сат изјутра.

О Г Л А С И.

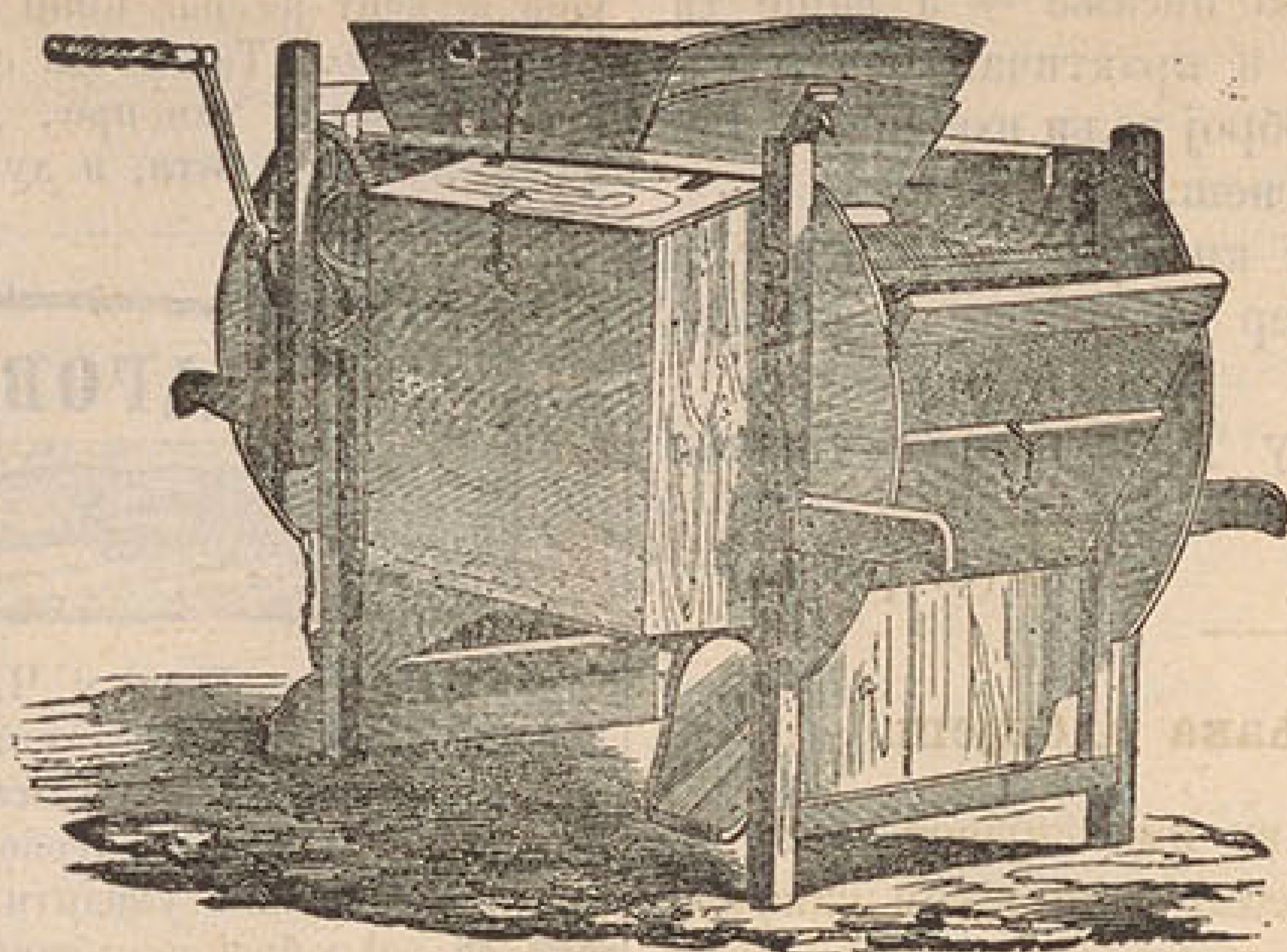
20

КОЛАЈНИ

И

ДЕСЕТ ДРУГИ

НАГРАДА.

20

КОЛАЈНИ

И

ДЕСЕТ ДРУГИ

НАГРАДА.

Осим разни плугова, производи моја фабрика земљодјелског оруђа: дрљаче, ваљке, справе за дробљење грудва, велике грабље за купљење сена, машине за сејање и млатење (вршење), решета сваковрстних, сечке за сламу и репу, машине за круњење, сејање и прекрупљивање кукуруза, суваје, муљала, парни машина итд. Ове ствари, што се у мојој фабрици праве, могу озбиљно економском свету препоручити, јер ја за ваљаност мојих справа и машина добар стојим.

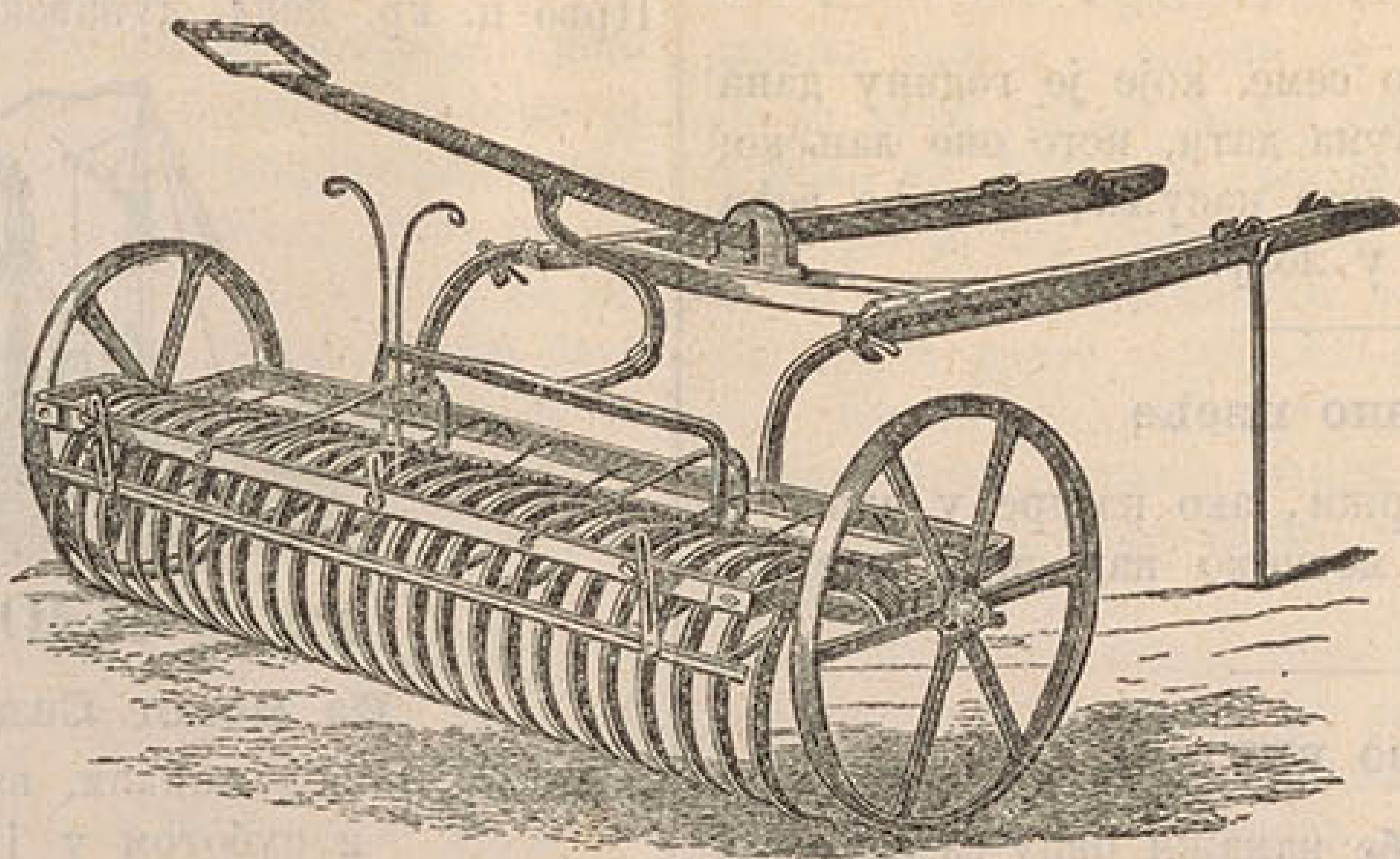
Стеван Видач.

[7] 1—10

(Vidats'sche Maschinen-Fabrik, Pest, Zweihasen-Gasse Nr. 9.)

A. BURG & SOHN

WIEN, Favoritenstrasse Nr. 42.

препоручују своје давна већ за добре припознате:	Сечке по	65, 90 до 125 фр.	
Машине за вршење по	180 фр.	Млине по	50, 80 до 115 „
Решета по	50 до 170 „	Сечке за репу по	60 до 90 „

Обширније ценовнике ћемо сваком на зактевање бадава послати.

Платонова штампарија у Новоме Саду.